

Minister Aktywów Państwowych

BM.I.053.237.2024

IK: 1020584

Warszawa, 13 listopada 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej przedstawiam odpowiedź na interpelację nr K10INT4993, Pana Bolesława Piechy, Posła na Sejm RP, z dnia 26 września 2024 r.

Minister Aktywów Państwowych, który wykonuje w imieniu Skarbu Państwa prawa z akcji w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, posiada uprawnienia wynikające z praw korporacyjnych akcjonariusza, które są ściśle określone w przepisach prawa, w szczególności w ustawie z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych¹ oraz w statutach lub umowach poszczególnych spółek. Wskazać przy tym należy, że ich realizacja jest pochodną wielkości posiadanego pakietu akcji w danej spółce. Dodatkowo podkreślić należy, że Minister Aktywów Państwowych działając w granicach wytyczonych przez przepisy prawa i stosownie do regulacji Kodeksu spółek handlowych nie ma uprawnień do wkraczania w zakres spraw będących w gestii zarządów spółek, jak również do wydawania wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki. Wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia spraw spółek należą do kompetencji ich zarządów, które są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie spółkami i realizację strategii zgodnie z przyjętymi celami biznesowymi.

Jednocześnie mając na uwadze podniesione w interpelacji kwestie, Ministerstwo Aktywów Państwowych wystąpiło do Zarządu PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. z prośbą o przedstawienie stanowiska w przedmiotowej sprawie. Niniejsza odpowiedź została opracowana w oparciu o ww. stanowisko przekazane przez PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (dalej: Spółka lub PGE) oraz informacje otrzymane z Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Z wyjaśnień otrzymanych z PGE wynika, iż prowadzone obecnie przez PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (dalej: PGE GiEK S.A.) działania są kontynuacją formalnego procesu zapoczątkowanego przez poprzedni Zarząd, który pismem z dnia 30 grudnia 2020 r. poinformował Prezesa Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. (dalej: PSE S.A. lub OSP) o zamiarze wyłączenia w przyszłości z eksploatacji bloków energetycznych Elektrowni Rybnik (w piśmie wskazywano na datę 31 grudnia 2023 r.).

W konsekwencji powyższych działań, spółka PGE GiEK S.A. zgłosiła do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zamiar zaprzestania prowadzenia z dniem 31 grudnia 2025 r. działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej. Pismem z dnia 6 sierpnia 2024 r. termin zaprzestania działalności koncesjonowanej w zakresie wytwarzania oraz przesyłania i dystrybucji ciepła określono na dzień 31 sierpnia 2026 r. PGE GiEK S.A. biorąc jednak pod uwagę obowiązujące umowy na dostawy ciepła, te obowiązują do końca czerwca 2027 r., zadeklarowała, że do momentu ich wygaśnięcia Elektrownia Rybnik będzie dostarczać ciepło za pomocą wytwornic pary i alternatywnie kotłów wodnych (mobilnych).

¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 18, z późn. zm.

Spółka podkreśliła, że w przekazywanych do PSE S.A. ankietach dotyczących pracy źródeł wytwórczych, już od kilku lat wskazywano dwa scenariusze pracy jednostek wytwórczych w Elektrowni Rybnik:

- scenariusz bazowy uwzględniający efektywność ekonomiczną bloków energetycznych,
- scenariusz alternatywny, uwzględniający graniczne okresy użytkowania jednostek wytwórczych, w wyniku zaistnienia odmiennych uwarunkowań prawnych i rynkowych.

Analizowane w PGE GiEK S.A. scenariusze techniczne vs scenariusze ekonomiczne wskazują, że Elektrownia Rybnik osiąga straty w całym okresie projekcji na lata 2025-2028. Wskaźnik wykorzystania mocy zainstalowanej Elektrowni Rybnik za rok 2023 wynosił niecałe 25%, co świadczy o szczytowym charakterze pracy na potrzeby KSE.

Należy również zauważyć, że spółki prawa handlowego, w tym spółki energetyczne takie jak PGE GiEK S.A., funkcjonują w ramach regulacji rynkowych i podlegają prawom ekonomii, co oznacza, że ich działalność musi być ukierunkowana na zapewnienie rentowności, stabilności finansowej oraz odpowiedzialnego zarządzania długiem.

Zgodnie informacją otrzymaną od Spółki PGE obecnie poziom nakładów na utrzymanie majątku Elektrowni Rybnik zapewnia utrzymanie dyspozycyjności majątku, spełnienie wymagań prawnych i bezpieczeństwa załogi na poziomie takim samym jak we wszystkich lokalizacjach PGE GiEK S.A. Elektrownia Rybnik jak każdy zakład produkcyjny dla sprawnego działania musi generować marżę na kosztach zmiennych. Marża musi pokryć koszty stałe, głównie koszty pracy, remontów i podatków. Niestety w przypadku Elektrowni Rybnik, marża na kosztach zmiennych jest ujemna w całym okresie prognozy średnioterminowej, nie ma żadnych narzędzi, które mogą poprawić sytuację zakładu. Zarząd PGE GiEK S.A. prowadzi wielowariantowe analizy, jakkolwiek do dnia dzisiejszego wszystkie scenariusze dają wynik ujemny.

Z rynkowego punktu widzenia, działanie Elektrowni Rybnik jest dziś nieuzasadnione ekonomicznie. Dodatkowo regulacje UE oraz uwarunkowania rynkowe wymuszają konieczność odejścia od energetyki węglowej.

Spółka PGE przypomniała, że bloki Elektrowni Rybnik, analogicznie jak inne, „grafikowane” są z dwóch powodów. Pierwszym to konieczność przypisania kontraktów handlowych jednostkom posiadającym ograniczenia „elektrowniane” tzw. EOE określone przez samą elektrownię i potwierdzone w Umowie przesyłania z PSE, ustalone poza obszarem handlu, do których Departament Obrotu Hurtowego musi się dostosować. Ograniczenia te powodują, że dana jednostka z przyczyn technicznych, musi pracować w określonym wymiarze. Produkcja w tym wymiarze jest wymuszona i konieczne jest przypisanie do niej kontraktów sprzedażowych bez względu na osiąganą marżę. W bieżącym roku jest to poziom rzędu 1,5 TWh. W tym przypadku kontraktacja w znaczącej części godzin nie pokrywa kosztów zmiennych wytworzenia generując ujemny wynik. Drugim powodem jest bieżąca rentowna sprzedaż pozostałych bloków tej elektrowni. W obecnych warunkach jedynie w niektórych godzinach doby notowane są ceny pozwalające pokryć koszty zmienne wytwarzania. Nie oznacza to jednak możliwości sprzedaży wszystkich opfalcalnych godzin. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest głębokość rynku, czyli niewystarczające zapotrzebowanie, które nie pozwala na sprzedaż całej dostępnej mocy. Kolejnym powodem jest konieczność składania wykonywalnych planów pracy uwzględniających uwarunkowania techniczne specyficznych dla elektrowni, których dotrzymanie z perspektywy tylko wybieranych marżowych godzin bywa niemożliwe. Pogłębia to fakt, że ceny SPOT w krótkich odstępach czasowych są bardzo zróżnicowane.

Biorąc pod uwagę fakt, że Elektrownia Rybnik aktualnie nie prowadzi rentownej działalności oraz fakt, iż nowy blok gazowo-parowy budowany przez spółkę Rybnik 2050, należąca do Grupy Kapitałowej PGE, zapewni stabilność systemu elektroenergetycznego w tym regionie, PGE GiEK S.A. podjął decyzję o wyborze scenariusza ekonomicznego determinującego termin wyłączenia, gdyż analizy ekonomiczne i techniczne wskazują, że nie ma żadnych perspektyw poprawy rentowności Elektrowni Rybnik.

Spółka PGE podkreśla, że Elektrownia Rybnik nie jest w stanie wypracować dodatknej marży na sprzedaży hurtowej. Przy zakładanym wzroście cen uprawnień do emisji CO₂ jej straty będą się pogłębiać w kolejnych latach. Problemy w uzyskaniu dodatknej marży wynikać będą

również ze spadku możliwości sprzedaży energii ze źródeł konwencjonalnych. Rosnący udział źródeł odnawialnych i zmiana struktury wytwarzania w kierunku źródeł nisko- lub zeroemisyjnych ogranicza zapotrzebowanie na energię z paliw kopalnianych. W związku z powyższym w najbliższej przyszłości Spółka nie widzi żadnych perspektyw uzyskania rentowności Elektrowni Rybnik.

PGE poinformowała także, że obecnie trwają analizy, które pozwolą na optymalne wykorzystanie aktywów Elektrowni Rybnik. Grupa PGE realizuje w Rybniku projekt budowy nowoczesnego bloku gazowo-parowego. Przedmiotowa inwestycja, o wartości blisko 4 miliardów złotych, ma kluczowe znaczenie nie tylko dla lokalnej społeczności, ale także dla bezpieczeństwa energetycznego Polski. Nowy blok, który ma rozpocząć działalność pod koniec 2026 roku, będzie dostarczać energię elektryczną dla około 2 milionów odbiorców. Zabezpieczy 50 miejsc pracy bezpośrednio w Elektrowni oraz od 2 do 3 razy tyle w spółkach świadczących usługi na rzecz bloku gazowo - parowego. Warto dodać, że jest to jedno z najważniejszych przedsięwzięć w sektorze energetycznym w kraju.

Z przedstawionych informacji wynika, że nie są prowadzone analizy w kierunku wykorzystania infrastruktury Elektrowni Rybnik pod kątem budowy obiektów instalacji termicznego przetwarzania odpadów z odzyskiem energii (ITPOE), jakkolwiek nie wyklucza to możliwości posadowienia takiej instalacji w tej lokalizacji.

W przypadku konwersji bloków na paliwo alternatywne, tj. biomasę, biorąc pod uwagę nowe regulacje wynikające z pakietu europejskiego Fit for 55, oraz dyrektywy RED, w przyszłości biomasa musi spełniać odpowiednie wymogi tzw. KZR (Kryteria Zrównoważonego Rozwoju), by mogła być zaliczana jako odnawialne źródło energii. Biorąc powyższe pod uwagę, na dzień dzisiejszy, PGE dostrzega istotne ryzyko w konwersji bloków węglowych na biomasę. Decyzja o tak kapitałochłonnym przedsięwzięciu musi być podjęta świadomie oraz zgodnie z regulacjami zarówno unijnymi jak i krajowymi.

Spółka podkreśla, że dotychczasowi odbiorcy ciepła i energii elektrycznej nie odczuwają żadnych zmian w wyniku zamknięcia Elektrowni Rybnik. Opracowywane są różne warianty zapewnienia dostaw ciepła, w tym m. in. poprzez dwie zasilane olejem (lub gazem ziemnym w przyszłości) wytwornice pary. Docelowo Spółka zawiązuje ścisłą współpracę z PGNiG Termika oraz PGNiG Termika Energetyka Przemysłowa w celu wypracowania docelowego rozwiązania, które będzie najbardziej optymalne dla mieszkańców Rybnika.

PGE poinformowała, iż pracownicy Elektrowni Rybnik objęci procesem transformacji energetycznej będą mogli skorzystać z szeregu świadczeń osłonowych, wynikających zarówno z przepisów ustawowych, jak i regulacji wewnętrznych. Przepisy ustawy o osłonach socjalnych dla pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego z dnia 17 sierpnia 2023 r. wprowadzają możliwość skorzystania z urlopów energetycznych przez pracowników spełniających przesłanki opisane w ustawie, którym brakuje do 4 lat do uzyskania uprawnień emerytalnych. W stosunku do pozostałej grupy pracowników powyższa ustawa wprowadza prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej w wysokości 12 wynagrodzeń.

Niezależnie od powyższego systemu osłon ustawowych, PGE GiEK S.A. w najbliższym czasie wdroży działania, mające łagodzić skutki transformacji energetycznej. Od października 2024 r. obowiązuje program odejść emerytalnych, a z początkiem 2025 r. ma być uruchomiony w spółce Program Dobrowolnych Odejść. Pracownicy korzystający z programu dobrowolnych odejść uzyskają ponadto możliwość dofinansowania szkoleń, mających ułatwić uzyskanie nowych kompetencji na rynku pracy.

Ponadto, zgodnie z deklaracjami Spółki, w ramach Grupy Kapitałowej PGE planowane jest zatrudnienie obecnych pracowników Elektrowni Rybnik do pracy w innych segmentach działalności, w tym w segmencie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła, dystrybucji energii elektrycznej czy też segmencie budowlanym dotyczącym sieci trakcyjnych.

Intencją Grupy PGE jest, aby wyłączenie z eksploatacji Elektrowni Rybnik w jak najmniejszym stopniu dotknęło pracowników, a cały proces był prowadzony przy zapewnieniu otwartego i transparentnego dialogu wszystkich zainteresowanych stron. Dla PGE GiEK S.A. kluczowe jest, aby proces transformacji przebiegał w sposób jak najbardziej zrównoważony, z poszanowaniem potrzeb wszystkich interesariuszy.

Odnosząc się do kwestii zapewnienia bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii elektrycznej na poziomie operacyjnym uprzejmie informuję, iż za przedmiotowe kwestie jest odpowiedzialna spółka PSE S.A.

W ocenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska OSP dysponuje niezbędnymi narzędziami do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, w tym możliwością dostosowania pracy jednostek wytwórczych centralnie dysponowanych, a także pracą jednostek wytwórczych niebędących centralnie dysponowanymi oraz aktywnością innych uczestników rynku energii elektrycznej (np. odpowiedzi odbioru, magazynów energii, transgranicznej wymiany energii elektrycznej). Działalność ta ma miejsce w ramach usług systemowych oraz na rynku bilansującym, na którym poza energią bilansującą nabywane są również moce bilansujące. Ponadto, środkiem służącym do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego jest rynek mocy, który zapewnia wynagrodzenie dla jednostek wytwórczych i innych uczestników rynku, którzy zapewniają dostępność mocy w systemie elektroenergetycznym.

Należy podkreślić, że wyłączenie z użytkowania jednostek wytwórczych energii elektrycznej jest szczegółowo uregulowane przepisami prawa. Następuje ono w ramach konkretnej procedury, określonej w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej (dalej „IRiESP”), którą OSP opracowuje na podstawie art. 9g ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne². Zgodnie z pkt. 2.6 podpunktami 1 i 2 IRiESP odłączenie następuje na wniosek podmiotu przyłączonego do sieci przesyłowej, określający dotychczasowe miejsce przyłączenia urządzeń których dotyczy odłączenie, przyczynę odłączenia oraz planowany termin odłączenia. Zgodnie z pkt. 2.6 podpunktem 4 OSP może odmówić odłączenia od sieci przesyłowej urządzeń, instalacji lub sieci wnioskodawcy, jeżeli stwierdzi, że dokonanie odłączenia stanowi:

- zagrożenie dla bezpieczeństwa pracy KSE;
- zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi;
- zagrożenie dla środowiska naturalnego.

Potencjalne odłączenie bloków węglowych odbywa się po przeprowadzeniu przez OSP analizy oraz zabezpieczeniu przed potencjalnym wystąpieniem niedoborów energii elektrycznej w systemie elektroenergetycznym. W wypadku odmowy odłączenia, OSP niezwłocznie zawiadamia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, natomiast odłączenie jednostki wytwórczej następuje dopiero po ustąpieniu przesłanek stanowiących przeszkodę dla odłączenia.

Z poważaniem
Z upoważnienia Ministra Aktywów Państwowych
Robert Kropiwnicki
sekretarz stanu
dokument podpisany elektronicznie
1020584.3715887.2966944

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów